

Марія ЗАВЕРУХА

здобувачка освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник – Тамара ПОПОВИЧ, канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА ЯК СТРАТЕГІЧНА ОСНОВА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В СУЧАСНОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

У ХХІ столітті якість медичних послуг стала одним із ключових критеріїв ефективності системи охорони здоров'я, визначаючи не лише клінічні результати лікування, але й економічну стійкість медичних закладів, рівень довіри населення та конкурентоспроможність установи. В умовах глобальної трансформації охорони здоров'я, цифровізації, демографічних змін, пандемічних викликів та воєнних криз доказова медицина (Evidence-Based Medicine, ЕВМ) перетворюється з клінічної концепції на стратегічну управлінську модель, яка забезпечує системне підвищення якості медичних послуг через інтеграцію найкращих наукових доказів, міжнародних клінічних рекомендацій, ефективного менеджменту та пацієнтоорієнтованого підходу [2].

Концепція доказової медицини, започаткована групою вчених McMaster University у Канаді, сьогодні стала основою політики провідних систем охорони здоров'я світу. Її ключова мета полягає у забезпеченні клінічної доцільності, безпеки, економічної ефективності та стандартизації медичної допомоги. Використання доказових клінічних протоколів дозволяє зменшити варіативність медичних рішень, мінімізувати лікарські помилки, скоротити надлишкові витрати та підвищити результативність лікування [3].

Світовий досвід демонструє високу ефективність доказово-орієнтованого управління. У Великій Британії Національний інститут здоров'я та клінічної досконалості (NICE) забезпечує

централізовану розробку клінічних настанов, які є обов'язковими для впровадження в закладах NHS, що дозволило суттєво покращити показники безпеки пацієнтів та ефективності використання ресурсів. У США акредитаційні системи Joint Commission International (JCI) та моделі Lean Six Sigma активно застосовуються для стандартизації процесів, управління ризиками та зниження госпітальної смертності. Наприклад, впровадження evidence-based care pathways у клініках Mayo Clinic і Cleveland Clinic продемонструвало скорочення середньої тривалості госпіталізації, зменшення повторних госпіталізацій та покращення клінічних результатів [3].

У Німеччині та Канаді системи менеджменту якості ґрунтуються на інтеграції стандартів ISO 9001, клінічного аудиту, цифрового моніторингу та концепції безперервного вдосконалення (Continuous Quality Improvement) [3].

Для України проблема управління якістю медичних послуг є надзвичайно актуальною в умовах медичної реформи, воєнного стану, кадрового дефіциту, фінансових обмежень та необхідності адаптації до стандартів Європейського Союзу. Сучасна українська система охорони здоров'я поступово переходить від пострадянської адміністративної моделі до менеджменту, орієнтованого на результат та міжнародні стандарти якості. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» створив нові передумови для переходу до моделі, де якість послуг стає не формальною вимогою, а стратегічним показником діяльності закладу [1]

Разом з тим, українські реалії характеризуються низкою викликів:

- недостатнім рівнем стандартизації клінічних процесів;
- обмеженим впровадженням міжнародних протоколів;
- нерівномірною цифровізацією;
- дефіцитом внутрішніх систем клінічного аудиту;
- кадровою міграцією;
- високим навантаженням на систему внаслідок війни.

Саме тому інтеграція доказової медицини у менеджмент закладів охорони здоров'я повинна розглядатися як стратегічний інструмент реформування галузі.

Особливу роль відіграє модель Донабедіана (структура–процес–результат), яка дозволяє оцінювати якість медичної допомоги комплексно, а також цикл Демінга (PDCA), що забезпечує безперервне вдосконалення управлінських процесів. Поєднання цих моделей із принципами ЕВМ створює сучасну систему evidence-based management, у якій клінічна ефективність, економічна доцільність та організаційна якість функціонують як єдина стратегія.

Цифровізація охорони здоров'я є ще одним потужним фактором розвитку менеджменту якості. Електронна система охорони здоров'я (eHealth), електронні медичні записи, системи підтримки клінічних рішень (CDSS), Big Data-аналітика, телемедицина та штучний інтелект створюють нові можливості для моніторингу якості в реальному часі, аналізу клінічних результатів, прогнозування ризиків, персоналізації лікування та оптимізації управлінських рішень. Для України критичною умовою післявоєнного відновлення системи охорони здоров'я є розвиток саме таких інструментів.

Тому, доказова медицина в сучасному медичному закладі виступає клінічним стандартом та фундаментальною стратегічною основою менеджменту якості. Її впровадження дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень, забезпечити стандартизацію медичних процесів, зміцнити безпеку пацієнтів, покращити клінічні результати та забезпечити інтеграцію української системи охорони здоров'я у глобальний медичний простір. Для України доказово-орієнтований менеджмент є ключовим напрямом формування стійкої, сучасної та конкурентоспроможної системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII // База

даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2168-19>

2. Шкільняк, М. М., & Артимович, А. І. (2025). Моделі управління якістю медичних послуг: світовий досвід та уроки для України. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*, (3), 196–205. <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2025.3.15672>
3. World Health Organization. Quality of care. Geneva: WHO, 2023. URL: <https://www.who.int/health-topics/quality-of-care>